

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
Історія дипломатії і зовнішньої політики

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма: «Міжнародні відносини»

вид дисципліни: обов'язкова

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: к. іст. наук Філатова О. Є.

2020 / 2021 навчальний рік

1. Навчальний контент:

Програма навчальної дисципліни «Історія дипломатії і зовнішньої політики» складена відповідно до програми підготовки **бакалавра** зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітньої програми «Міжнародні відносини».

Навчальна дисципліна «Історія дипломатії і зовнішньої політики» є професійно-орієнтованою дисципліною освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Міжнародні відносини», яка орієнтована на досконале вивчення концептуальних засад сучасної дипломатії, опанування практик дипломатичної діяльності через призму тисячолітнього досвіду людства.

Метою викладання навчальної дисципліни “ Історія дипломатії і зовнішньої політики” є ознайомлення з основними етапами розвитку міжнародних відносин від Стародавнього світу до пост біполярної системи міжнародних відносин ХХІ ст. Методологічно курс опирається на фундаментальні положення сучасної теорії міжнародних відносин і висновки різних шкіл та напрямів у вивченні історії міждержавних стосунків. Навчити студентів характеризувати основні періоди розвитку міжнародних відносин, самостійно аналізувати міжнародну політику на різних історичних етапах, розбиратися в основних аспектах зовнішньої політики впливових держав світу.

Основні завдання вивчення дисципліни: набуття теоретичних знань з питань зовнішньої політики, діяльності провідних гравців на міжнародній арені; вмінь аналізувати основні факти з історії міжнародних відносин від Стародавності до початку ХХІ ст.; ключові проблеми у відносинах між провідними державами світу і шляхи їх вирішення; основні засоби здійснення зовнішньої політики суверенних країн – дипломатію та війни; діяльність знакових персоналій та ключові зовнішньополітичні концепції, представлені на міжнародній арені у зазначений період; основних тенденцій розвитку міжнародних відносин від виникнення перших держав до сучасності.

Розділ 1. Вступ. Історія міжнародних відносин від Давнини до середини ХVІІ ст.

Тема 1. Історія дипломатії та зовнішньої політики як об’єкт вивчення

Предмет, мета та завдання курсу. Основи вивчення історії міжнародних відносин. Характеристика ключових термінів : міжнародні відносини, міжнародна політика, світовий порядок, світова політика, дипломатія, зовнішня політика, переговори, міждержавний договір. Типи держав. Сутність суверенітету. Поняття міжнародне право. Основні категорії

учасників міжнародних відносин. Інтереси та цілі учасників міжнародних відносин. Види та форми міжнародних відносин.

Тема 2. Досвід дипломатії і зовнішньої політики держав стародавнього Сходу

Перші цивілізації Стародавнього Сходу й активізація міграційних процесів. Перші воєнні походи. Посилення експансіоністської політики. 6 Воєнні походи Аккадського царства, Ассирії, Персидської держави тощо. Особливості зовнішньої політики Єгипту. Індії, Китаю. Становлення системи міждержавних відносин на Стародавньому Сході. Виникнення дипломатії. Чжан Цянь. Формування інституту посольств, дипломатичного церемоніалу, «шлюбної» та «подарункової» дипломатії. Перші міждержавні договори. Значення єгипетсько-хеттського договору 1259 р. до н.е. для історії міжнародних відносин.

Тема 3. Міждержавні відносини в античному світі

Політичні та економічні відносини між давньогрецькими полісами в архаїчну епоху. Грецька колонізація Середземного та Чорного морів. Форми міжнародних зв'язків у Давній Греції. Греко-перські війни 499 - 449 рр. до н. е. Зростання протиріч між Афінами та Спартою. Пелопоннеська війна (431 - 404 рр. до н. е.). Захоплення Греції Македонією. Походи Олександра Македонського на Схід та їх наслідки. Зовнішня політика Римської республіки та Римської імперії. Пунічні війни. Експансія Риму у Західну, Центральну Європу, Північну Африку, Близький Схід. Договори з федератами. Середземноморська система міждержавних відносин в VI ст. до н. е. – V ст. н. е.

Тема 4. Дипломатія у добу раннього Середньовіччя

Велике переселення народів як новий фактор зовнішньої політики. Падіння Західної Римської імперії та утворення нових варварських держав. Зовнішньополітичні доктрини Карла Великого. Утворення та розпад Франкської імперії. Верденська угода. Постверденська Європа у системі міжнародних відносин. Дипломатія сеньйорів. Роль династичних зв'язків у міжнародних відносинах доби Середньовіччя. Зовнішня політика Візантійської імперії. Дипломатія Київської Русі. Арабські завоювання.

Тема 5. Дипломатія та зовнішня політика держав середньовічній Європи у XI-XV ст.

Загальна характеристика змін у міжнародних відносинах держав середньовічній Європи у XI-XV ст. Протистояння між папством та німецькими імператорами. Діяльність європейських та візантійських дипломатів. Дипломатична активність духовенства. Ідея «Божого миру». Вплив християнства та лицарства на формування зовнішньополітичних доктрин Середньовіччя. Виникнення національних держав. Хрестові походи. Етапи та завершення реконкісти. Діяльність духовно-лицарських орденів.

Посилення боротьби між транснаціональними та національними інтересами. Столітня війна та її міжнародні наслідки. Міжнародне становище Київської Русі. Утворення Галицько-Волинської держави та її відносини із Золотою Ордою, Литвою та Польщею.

Тема 6. Міждержавні відносини на Середньовічному Сході у XI-XV ст.

Зовнішня політика країн Близького Сходу напередодні та під час хрестових походів. Сельджукський та Єгипетсько-сирійський султанати у міждержавних відносинах. Монголо-татарська навала, як новий зовнішньополітичний чинник. Створення Монгольської імперії та її міждержавні зв'язки. Зовнішня політика імперії Тимурідів. Завоювання турків-османів та загибель Візантії. Османська загроза країнам Європи. Зовнішня політика середньовічної Індії. Делійський султанат та його боротьба з експансією монголів і Тамерлана. Об'єднання Індії під владою Великих Моголів. Зовнішня політика Акбара та Шах Джахана. Міжнародне становище середньовічного Китаю. Монгольське завоювання Китаю та його політичні наслідки. Зовнішня політика династії Мін. Японія в міжнародних відносинах Середньовіччя.

Тема 7. Міжнародні відносини у Ранній Новий час (кінець XV – XVII ст).

Вплив Великих географічних відкриттів та ідеології гуманізму й Реформації на формування нових імперативів зовнішньої політики провідних держав. Колонізація європейцями Нового світу. Розширення меж європейської цивілізації. Перші договори в Тордесільясі (1494) та Сарагосі (1529) про розподіл світу на сфери впливу. Основні риси зовнішньої політики західноєвропейських країн в XVI ст. Протиріччя між Священою Римською імперією та Францією. Іспано-англійське суперництво. Турецька загроза. Утворення Речі Посполитої. Зовнішньополітичні наслідки громадянських воєн у Франції. Зовнішня політика Росії. Утворення на Середньому Сході та у Південній Азії Імперії Великих моголів. Підсумки міжнародних відносин XVI ст. Передумови Тридцятилітньої війни. Активізація боротьби країн Габсбурзького блоку і Антигабсбурзької коаліції. Події в Чехії. Тридцятилітньої війни та їх характеристика. Вестфальський мир 1648 р.

Розділ 2. Вестфальська, Віденська та Версальсько-Вашингтонська системи міжнародних відносин .

Тема 8. Вестфальська система міжнародних відносин (друга половина XVII – XVIII ст.).

Головні принципи Вестфальської системи міжнародних відносин (принцип балансу сил, державного суверенітету, дії міжнародного права, пріоритет національних інтересів, рівності прав держав та ін.). Європейська рівновага. Спроби Франції домогтися гегемонії у Європі та світі. Національно-визвольна війна українського народу. Дипломатія Козацької держави. Послаблення Речі Посполитої. Зміцнення Росії. Північна війна та Ніштадтський мирний договір 1721 р. Російська імперія як новий чинник

світової політики. Російсько-турецькі війни XVIII ст. Семирічна війна 1756-8 1763 рр. та її наслідки для Європи і світу. Міжнародні відносини під час боротьби північноамериканських колоній Англії за незалежність. Створення США. Вплив ідей Просвітництва та масонських лож на формування зовнішньополітичних прагнень буржуазії. Занепад дворянсько-династичної дипломатії абсолютних монархій.

Тема 9. Міжнародні відносини під час Великої Французької революції та Наполеонівських воєн

Велика Французька революція та її вплив на зміни у світовій політиці провідних держав. Зовнішньополітичні інтереси французької буржуазії. Зовнішньополітичні рішення революційної Франції. Принцип верховенства нації. Порухення старої системи європейської рівноваги. Позиція провідних країн. Боротьба революційної французької буржуазії проти контрреволюційних антифранцузьких коаліцій на чолі з Англією. Прихід Наполеона до влади та початок Наполеонівських воєн. Дипломатична та розвідницька діяльність Ш. Талейрана. Сутність «континентальної блокади» Англії. Імперія Наполеона, її зовнішньополітичні імперативи. Поразка Наполеона у Росії. Крах наполеонівської імперії. Вплив революційних та наполеонівських воєн на світову політику.

Тема 10. Віденська система міжнародних відносин Віденський конгрес 1814-1815 рр. та формування Віденської системи міжнародних відносин.

Створення Священного Союзу. Вплив на зовнішню політику провідних держав національно-визвольної боротьби народів Латинської Америки, Центральної та Південної Європи. «Східне питання». «Доктрина Монро» і початок експансіонізму США. Зовнішньополітичні наслідки європейських революцій 1848-1849 рр. та Кримської війни. Національно-визвольні та національно-об'єднавчі рухи у світі в середині та третій чверті XIX ст. Утворення дуалістичної Австро-Угорщини. Об'єднання Італії. Франко-пруська війна та об'єднання Німеччини. Союз Трьох імператорів. Балканське питання та русько-турецька війна 1877-1878 рр. Сан-Стефанський мирний договір та Берлінський конгрес. Колоніальна політика європейських країн та зростання колоніальних та континентальних протиріч. Троїстий Союз 1882 р. Російсько-французький союз 1891-1893 рр.

Тема 11. Міжнародні відносини напередодні Першої світової війни Загострення відносин між провідними державами наприкінці XIX – на початку XX ст.

Іспано-американська та англо-бурська війни. Суперництво між великими державами на Далекому Сході. Російсько-японська війна. Загострення англо-германських протиріч. «Сердечна згода» (Антанта) між Англією та Францією (1904). Англо-російська угода 1907 р. Протистояння між двома військово-політичними блоками. Марокканські кризи. Боснійська криза. Тріполітанська (італо-турецька війна). Перша та Друга Балканські війни. Причини Першої

світової війни Стратегічні плани супротивників. Дипломатичні зусилля провідних країн щодо посилення військово- 9 політичних коаліцій. Військовий потенціал країн. «Сараєвське вбивство» та проголошення війни. Початок воєнних дій.

Тема 12. Перша світова війна як головний фактор світової політики 1914-1918 рр.

Вплив військових дій на Західному та Східному фронтах на активність дипломатичних корпусів воюючих держав. Вступ Японії та Туреччини до війни. Позиція США. Роспад II Інтернаціоналу. Дезорганізація робітничого та пацифістського руху. Вступ до війни Італії, Болгарії, Румунії. Верденська битва та операція на Соммі. Брусиловський прорив. Мирні пропозиції Німеччини. Вплив воєнних дій на перетворення США на фінансовопромисловий центр світу. Нові пріоритети американської зовнішньої політики. Поворот до миру та його причини. Звернення В. Вільсона до народів воюючих держав. Провал «мирних маневрів». Лютнева революція в Росії. Вступ США до війни. Жовтневий переворот. Декрет II Всеросійського з'їзду Рад про мир та його справжні цілі. «14 пунктів» В. Вільсона. Брестський мир. Поразка Німеччини та її союзників. Розпад Австро-Угорщини. Комп'єнське перемир'я. Підсумки війни.

Тема 13. Міжнародні відносини у 1918-1929 рр. Створення Версальсько-Вашингтонської системи. Паризька мирна конференція 1919-1920 рр.

Плани головних державпереможниць. Версальський договір з Німеччиною. Мирні угоди з союзниками Німеччини. Переділ світу. Створення Ліги Націй. Репараційне питання. Боротьба держав за панування на Тихому океані. Вашингтонська конференція 1921-1922 рр. Договори «чотирьох», «п'яти» та «дев'яти». Протиріччя Версальсько-Вашингтонської системи. Особливості міжнародних відносин у 20-х рр. Генуезька конференція. Рапальський договір. Гаазька конференція. Міжнародне визнання СРСР. Протиріччя на Близькому Сході. Лозаннська конференція. Локарнські угоди. Проблема репарацій. Плани Дауеса та Юнга. Пакт Бріана-Келлога.

Тема 14. Міжнародні відносини у 1929-1939 рр. Крах Версальсько-Вашингтонської системи.

Світова економічна криза та її вплив на міжнародні відносини. Воєнний конфлікт на Далекому Сході. Конференція по роззброєнню. Гітлерівська Німеччина – головне вогнище війни. Вихід Японії та Німеччини з Ліги Націй. Крах Версальсько-Вашингтонської системи. Початок відкритої агресії. Напад Італії на Ефіопію. Італо-німецька інтервенція в Іспанії. «Антикомінтернівський пакт». Вторгнення японських військ до Центрального Китаю. Політика умиротворення агресорів. «Аншлюс» Австрії. Мюнхенська угода та її наслідки. Захоплення Італією Албанії. «Політика гарантій» Англо-франко-радянські переговори та їх зрив. Пакт Молотова- 10

Ріббентропа. Додатковий таємний протокол про розподіл територій у Центрально-Східній Європі.

Тема 15. Міжнародні відносини в період Другої світової війни (1939–1945 рр.)

Причини та початок війни. Напад Німеччини на Польщу. Вступ Великої Британії та Франції у війну. «Дивна війна». Приєднання до СРСР Західної України та Західної Білорусі. Радянсько-фінська війна. Приєднання до СРСР країн Прибалтики, Бесарабії та Північної Буковини. Діяльність Ліги Націй на початку війни. Перехід Німеччини до активних воєнних дій на Заході. Поразка Франції. Режим «Віші». «Битва за Англію». Воєнні дії в Африці та басейні Тихого океану. Виникнення англо-американського блоку. Радянсько-німецькі стосунки у 1939-1941 рр. Напад Німеччини та її сателітів на СРСР. Особливості формування та діяльність антифашистської коаліції. Вступ США у війну. Розпуск Комінтерну. Московська нарада міністрів закордонних справ трьох держав. Тегеранська конференція та її рішення. Вплив перемог радянських військ на дипломатичні дії СРСР. Кримська (Ялтинська) конференція. Поразка і капітуляція Німеччини. Конференції у Сан-Франциско та Потсдамі. Міжнародні відносини у Азійсько-Тихоокеанському регіоні під час війни. Беззастережна капітуляція Японії. Головні підсумки Другої світової війни.

Розділ 3. Міжнародні відносини 1945 р. – початок XXI ст.

Тема 16. Формування біполярної структури у глобальній системі міжнародних відносин (1945 — початок 60-х років XX ст.)

Ялтинсько-Потсдамський порядок у системі повоєнної біполярності світу. Проблеми повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході. “Холодна війна” у структурі біполярності в Європі. Проблеми блокового протистояння. Дві Німеччини в системі міжнародних відносин. Створення ООН і “холодна війна”.

Тема 17. Глобальні та регіональні аспекти детанту

Радянсько-американські відносини 60–80-х років. Становлення та реалізація “великої розрядки” в Європі. Загальноєвропейський процес (60–70-ті роки). Проблема контролю над озброєнням та роззброєнням. Розпад колоніальних систем у контексті світової політики 60–70-х років. Особливості діяльності ООН у роки “великої розрядки” (початок 60-х — 70-ті роки).

Тема 18. Регіональні системи в біполярній структурі міжнародних відносин (1945 — кінець 80 — початок 90-х років)

Країни Східної Європи в контексті “системи міжнародних відносин нового типу”. Західна Європа в системі міжнародних відносин. Міжнародні відносини на Далекому Сході. Країни азійсько-тихоокеанського регіону в міжнародних відносинах. Міжнародні відносини в Африці. Міжнародні

відносини в Латинській Америці. Регіональні проблеми міжнародних відносин на Близькому та Середньому Сході.

Тема 19. Глобалізація міжнародних відносин в умовах постбіполярності та багатополарності (90-ті роки XX — початок XXI ст.)

Проблеми міжнародних відносин у пострадянський період. Завершення “холодної війни”. Нові параметри безпеки та роззброєння в умовах постконфронтаційного порядку. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополарності. Перспективи розвитку системи міжнародних відносин після 11 вересня 2001 р.. Україна в контексті міжнародних відносин кінця XX — початку XXI ст.

2. Плани семінарських занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи

Проведення семінарських занять дозволяє вирішувати наступні дидактичні цілі: - оптимально поєднувати лекційні заняття із систематичною самостійною навчально-пізнавальною діяльністю студентів, їх теоретичну підготовку з практичною; - розвивати уміння, навички розумової праці, творчого мислення, уміння використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань; - формувати у студентів інтерес до науково-дослідної роботи і залучення їх до наукових досліджень, які здійснює кафедра; - забезпечувати системне повторення, поглиблення і закріплення знань студентів за певною темою; - формувати уміння і навички здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності; - здійснювати діагностику і контроль знань студентів з окремих розділів і тем програми, формувати уміння і навички виконання різних видів майбутньої професійної діяльності. Семінарські заняття виконують наступні основні функції: - навчальну (поглиблення, конкретизацію, систематизацію знань, засвоєних під час лекційних занять та у процесі самостійної підготовки до семінару); - розвивальну (розвиток логічного мислення студентів, набуття ними умінь працювати з різними літературними джерелами, формування умінь і навичок аналізу фактів, явищ, проблем тощо); - виховну (виховання відповідальності, працездатності, виховання культури спілкування і мислення, прищеплення інтересу до вивчення конкретної дисципліни та до фаху, формування потреби раціоналізації навчально-пізнавальної діяльності та організації дозвілля); - діагностично-корекційну та контролюючу (контроль за якістю засвоєння студентами навчального матеріалу, виявлення прогалин у його засвоєнні та їх подолання).

2. Плани і основні питання практичних занять

Розділ 1. Вступ. Історія міжнародних відносин від Давнини до середини XVII ст.

Семінарське заняття 1. Дипломатія Стародавнього Сходу

План семінару / Питання для обговорення:

1. Становлення міжнародних відносин на прикладі Стародавнього Єгипту.
2. Зовнішня політика Вавілонської держави за часів царя Хамурапі.
3. Міжнародно-правові відносини Стародавнього Сходу.
4. Дипломатія Стародавньої Індії.
5. Давньокитайська дипломатія.

Семінарське заняття 2. Стародавня Греція***План семінару / Питання для обговорення:***

1. Дипломатія перших державних утворень у Греції у II тис. до н.е.
2. Зовнішня політика Афінської держави.
3. Суперництво між Спартою та Афінами за домінування у Греції.
4. Грецька колонізація. Греко-перські війни.
5. Македонія у системі міжнародних відносин Стародавньої Греції.
6. Зовнішня політика Олександра Македонського.

Семінарське заняття 3. Стародавній Рим***План семінару / Питання для обговорення:***

1. Зовнішня політика Риму за часів республіки.
2. Основні напрямки зовнішньої політики Римської імперії.
3. Велике переселення народів та його вплив на міжнародні відносини.
4. Римська імперія та варвари.
5. Розпад Римської імперії: причини та наслідки.

Семінарське заняття 4. Дипломатія Раннього середньовіччя***План семінару / Питання для обговорення:***

1. Західна Римська імперія та варварські держави.
2. Дипломатія Арабського халіфату.
3. Візантія у VII – XI ст..

Семінарське заняття 5. Міжнародні відносини Центральної та Східної Європи***План семінару / Питання для обговорення:***

1. Хрестові походи.
2. Зовнішня політика Північно-Східної Русі у XII – XIII ст..
3. Дипломатія Золотої орди.
4. Європа у XIV – XV ст.
5. Столітня війна.
6. Занепад Тевтонського ордену.
7. Утворення Московської держави та її зовнішня політика.

Семінарське заняття 6. Міжнародні відносини європейських держав у XVI – XVII ст.***План семінару / Питання для обговорення:***

1. Вплив Великих географічних відкриттів на міжнародні відносини кінця XV – XVII ст.
2. Вплив Реформації і селянської війни в Німеччині на міжнародні відносини. Нідерландська революція і її вплив на міжнародні відносини.
3. Зовнішня політика Франції у XVI – першій половині XVII ст.
4. Зовнішня політика Росії за часів Івана Грозного та у XVII ст.
5. Зовнішня політика Англії у XVII ст..
6. Тридцятилітня війна в Європі.

Розділ 2. Вестфальська, Віденська та Версальсько-Вашигтонська системи міжнародних відносин .

Семінарське заняття 7. Міжнародні відносини і зовнішня політика у XVIII ст.

План семінару / Питання для обговорення:

1. Зовнішня політика Російської імперії у першій половині XVIII ст.
2. Вплив на міжнародні відносини війни за незалежність у Північній Америці.
3. Вплив французької революції на європейські міжнародні відносини.
4. Зовнішня політика часів правління Наполеона Бонапарта.
5. Зовнішня політика Російської імперії у другій половині XVIII ст.

Семінарське заняття 8. Міжнародні відносини і зовнішня політика у XIX ст.

План семінару / Питання для обговорення:

1. Зовнішня політика США у першій половині XIX ст. Та громадянська війна.
2. Вплив на міжнародні відносини революцій 1848 – 1849 рр. У Європі.
3. Утворення Німецької імперії та зовнішня політика Бісмарка.
4. Російська імперія у XIX ст.
5. Міжнародні відносини європейських країн XIX ст.

Семінарське заняття 9. Перша світова війна в історії міжнародних відносин

План семінару / Питання для обговорення:

1. Міжнародні відносини наприкінці XIX – на початку XX ст.
2. Причини Першої світової війни.
3. Дипломатія європейських держав на початку XX ст.
4. Українське питання у роки Першої світової війни.
5. Завершення Першої світової війни та плани устрою повоєнної системи міжнародних відносин.

Семінарське заняття 10. Міжнародні відносини у 1918 – 1930 рр.

План семінару / Питання для обговорення:

1. Версальська система міжнародних відносин.
2. Створення Ліги націй; міжнародні відносини в АТР.
3. Протиріччя у Європі та спроби їх усунення.
4. Міжнародні конференції та пакт Бріанна-Келлога.

Семінарське заняття 11. Міжнародні відносини у 30-ті рр. XX ст.

План семінару / Питання для обговорення:

1. Створення двох вогнищ війни.
2. Перехід фашистських держав до агресивної політики.
3. Мюнхенські домовленості.
4. Пакт Ріббентропа – Молотова.
5. Початок Другої світової війни.

Розділ 3. Міжнародні відносини 1945 р. – початок XXI ст.

Семінарське заняття 12. Ялтинсько-Потсдамська система у 1945-1962 рр.

План семінару / Питання для обговорення:

1. Генеза «холодної війни» (1945–1949 рр.)
2. Повоєнні зовнішньополітичні розрахунки СРСР та США.
3. Виникнення терміну «холодна війна».
4. Ліквідація атомної монополії США.
5. Оформлення біполярної системи та балансування на межі війни (1950–1962 рр.)

Семінарське заняття 13. Розмивання біполярної структури світу

План семінару / Питання для обговорення:

1. Розрядка міжнародної напруги (1962-1979 рр.).
2. «Друга холодна війна» та розпад Ялтинсько-Потсдамської системи (1980–1991 рр.).

Семінарське заняття 14. Деколонізація: країни «третього світу» в умовах холодної війни

План семінару / Питання для обговорення:

1. Криза колоніалізму та головні регіональні конфлікти до середини 1960-х рр.
2. Країни, що розвиваються, у міжнародних відносинах кінця 1960-х – початку 1990-х рр.

Семінарське заняття 15. Проблеми міжнародних відносин у пострадянський період. Завершення “холодної війни”

План семінару / Питання для обговорення:

1. Дезінтеграція СРСР.
2. Створення СНД і позиція Заходу.
3. Біловезька та Алма-Атинська угоди.

4. Геополітичне значення зникнення наддержави і крах дво полюсної структури повоєнних міжнародних відносин.
5. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополарності.
6. Перспективи розвитку системи міжнародних відносин після 11 вересня 2001 р.

Семінарське заняття 16. Україна в контексті міжнародних відносин кінця ХХ — початку ХХІ ст.

План семінару / Питання для обговорення:

1. Проголошення незалежності України і початок її зовнішньої
2. політики.
3. Україна у ключових геополітичних контурах міжнародних відносин.

3. Завдання для самостійної роботи

Написати план-конспект з кожної теми керуючись рекомендованим списком літератури.

1. Місце та роль міжнародних організацій у системах глобальної і європейської безпеки.
2. Інтеграційні процеси в Європі: утворення Європейського Союзу та розширення ЄС на Схід.
3. Видатні дипломати сучасності.
4. Гуманітарна дипломатія.

4. Індивідуальні завдання (питання до контрольної роботи)

Навчальним планом передбачено виконання контрольної роботи.

Вимоги до написання контрольної роботи:

Студент може обирати тему і самостійно, попередньо узгодивши її з лектором або за дорученням лектора.

Написання роботи. Необхідно написати письмову контрольну роботу за об'ємом 10-15 сторінок, у роботі має бути використано не менше ніж 5 літературних джерел. Робота має складатися з: плану роботи, основної частини, висновків та списку літератури. Підготувати презентацію за темою контрольної роботи. Презентація має складати не менше п'яти слайдів. При оцінюванні виконаних завдань враховується ступінь розкриття теми та відображення головного змісту, глибина опрацювання відповідних тематичних джерел інформації, логічність викладу, здатність робити висновки з проведеного дослідження, відповідність технічного оформлення зазначеним нормам, якість підсумкової доповіді. Оцінка дається кожному з вказаних елементів виконаної роботи і входить до загальної оцінки за семестр, як результат контрольної роботи.

Теми контрольних робіт:

1. Геополітичні наслідки Другої світової війни. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин.
2. Причини, генеза та головні етапи «холодної війни».
3. Мирне врегулювання з колишніми союзниками Німеччини в Європі (1945 – 1947 рр).
4. Ідеологічне обґрунтування «холодної війни». Доктрина Трумена і «доктрина Жданова».
5. Німецьке питання в міжнародних відносинах 1945 – 1948 рр.
6. Перша Берлінська криза та її наслідки.
7. Військово-політична інтеграція країн Західної Європи і Північної Америки. Утворення Західного Союзу та НАТО.
8. Корейська війна 1950 – 1953 рр. та її міжнародні наслідки.
9. Особливості мирного врегулювання на Далекому Сході після Другої світової війни. Сан-Францистська система.
10. Воєнно-блокове будівництво у 40-х – 50-ті рр. XX ст. Інтеграція ФРН до НАТО та створення СЕАТО і Багдадського пакту.
11. Тайванські кризи 1950-х рр.
12. Берлінська криза 1958 – 1960 рр.
13. Кубинська революція й міжнародні відносини у Західній півкулі у 1959 – 1962 рр. Карибська криза 1962 р.
14. Ескалація гонки озброєнь у 50–60-ті рр. XX ст. і перші спроби її обмеження.
15. Криза колоніалізму та перша хвиля деколонізації після Другої світової війни. Бандунгська конференція.
16. Палестинська проблема після Другої світової війни. Війна за незалежність Ізраїлю в 1948 – 1949 рр.
17. Суецька криза 1956 р. Доктрина Айзенговера.
18. Арабо-ізраїльські війни 1967 – 1973 рр. Кемп-девідські угоди.
19. Другий етап деколонізації (1956 – 1973 рр).
20. Крах португальської колоніальної системи й завершення процесу деколонізації.
21. Країни «третього світу» в міжнародних відносинах часів «холодної війни». Рух неприєднання.
22. Розмивання біполярної структури світу. Китайський та французький чинники.
23. Перехід від конфронтації до розрядки міжнародної напруги у 1963 – 1968 рр.
24. Політика СРСР щодо країн Східної Європи в роки «холодної війни». Доктрина Брежнєва.
25. Політика США щодо країн Латинської Америки: «Союз заради прогресу» і доктрина Джонсона.
26. Війна США в Індокитаї 1965 – 1973 рр. Тихоокеанська доктрина Дж. Форда.
27. «Нова східна політика» Віллі Брандта.

28. Розрядка міжнародної розрядки 1969 – 1979 рр.: причини, зміст, чинники зриву.
29. Гельсінський процес у 70-ті – першій половині 80-х рр. XX ст.
30. Близькосхідна проблема у 1979 – 1991 рр. Конференція у Мадриді.
31. Ісламська революція 1979 р. в Ірані та радянська інтервенція до Афганістану: причини та наслідки.
32. Загострення відносин між Сходом та Заходом наприкінці 1970-х – у першій половині 1980-х рр. «Доктрина Рейгана».
33. «Нове політичне мислення» у міжнародних відносинах часів «перебудови». Радянсько-американські відносини 1985 – 1991 рр.
34. Загальноєвропейський процес у 1985 – 1990 рр. «Паризька хартія для нової Європи».
35. Ірано-іракська війна 1980 – 1988 рр. Операція «Буря в пустелі».
36. «Оксамитові» революції 1989 – 1991 рр. в Східній Європі і крах ЯлтинськоПотсдамської системи.
37. Роль Організації Об'єднаних Націй в підтриманні миру та безпеки у роки «холодної війни».

Робота здається в письмовій формі. Максимальна кількість балів за виконання роботи - 20.

9. Рекомендована література

Основна література

1. Батюк В. И. История международных отношений / В. И. Батюк. М. : Юрайт, 2016. 482 с.
2. Беловолов Ю. Г. История дипломатии : учебное пособие / Ю. Г. Беловолов. Донецк : ДонНУ, 2008. 231 с.
3. Брусиловська О. І. Історія міжнародних відносин (сер. III тис. до н. е. – сер. XVII ст. н. е.): навч.-метод. посіб. / О. І. Брусиловська, І. М. Коваль. Одеса: Одеськ. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2013. 188 с.
4. Горохов В. Н. История международных отношений. 1918-1939: Курс лекций / В. Н. Горохов. М. : Изд-во МГУ, 2004. 287 с.
5. Григор'єва Т. Історія дипломатії: від давнини до кінця XVIII ст. / Т. Григор'єва. Київ : Видавн. дім «Києво-Могилянська Академія», 2014. 177 с.
6. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Ж.-Б. Дюррозель. К.: Основи, 1995. 903 с.
7. Ди Нольфо Э. История международных отношений. (1918-1999) / Э. Ди Нольфо. М.: Логос, 2003. 1306 с.
8. Зінченко А. Л. Історія дипломатії: від давнини до Нового часу / А. Л. Зінченко. К.: Проза, 2005. 560 с.
9. История международных отношений: Учеб. пособ. / Колл. авт.; под ред. Г. В. Каменской, О. А. Колобова, Э. Г. Соловьева. М.: Логос, 2007. 712 с.

10. История международных отношений. Т. 1. От Вестфальского мира до окончания Первой мировой войны / Под ред А.В. Торкунова, М.М. Наринского. М.: Аспект Пресс, 2012. 400 с. .
11. История международных отношений. Т. 2. Межвоенный период и Вторая мировая война / Под ред А.В. Торкунова, М.М. Наринского. М.: Аспект Пресс, 2012. 496 с. .
12. История международных отношений в документах и воспоминаниях современников : Хрестоматия. СПб.: Изд-во С.-Петербур. гос. ун-та. Вып. 1: Конец XV в. - 1918 г. / [Сост. С.В. Лобачев, А.Ю. Павлов]. 2003. 359 с.; Вып. 2: 1919-1939 гг. / [сост. Н. С. Ниязов, А. А. Малыгина]. 2008. 319,
13. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): Навч. посіб. / О. П. Іваницька. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 632 с.
14. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку XX ст.): Навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Т. І. Плазова. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. 139 с.
15. Історія сучасного світу : соціально-політична історія. XV- початку XXI століть : навч. посіб. / [Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, М. М. Карабанов [та ін.] ; за ред. Ю. А. Горбаня. 4-те вид., переробл. і допов. К. : Знання, 2012. 438 с.
16. Каменський А. Вступ до міжнародних відносин / А. Каменський. Львів: Світ, 1995. 144 с.
17. Кучменко Е. М. Історія міжнародних відносин першої половини XX ст. : у 2 ч. / Е. М. Кучменко. К. : ППК ДСЗУ, 2007. Ч. 1. 369 с.; Ч. 2. 386 с.
18. Коппель О. Міжнародні відносини XX століття / О. Коппель, О. Пархомчук. К.: Школяр, 1999. 255 с.
19. Коппель О. А. Міжнародні системи. Світова політика / О. А. Коппель., О. С. Пархомчук. К.: ФАДА ЛТД, 2001. 224 с.
20. Кучик О. С. Зовнішня політика України: навчальний посібник / О. С. Кучик, О. А. Заяць. К.: Знання, 2010. 334 с.
21. Марущак, М. Й. Історія дипломатії XX ст.: Курс лекцій. – Львів, 2003. Бескид Біт, 2003. – 303 с.
22. Міжнародні відносини і зовнішня політика / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський [та ін]. К.: Либідь, 2001. 265 с.
23. Нуждин О.И. История международных отношений в средние века: Курс лекций / О.И. Нуждин. Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2001. 117 с.
24. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1914-1991 роки: Навч. посіб / С. В. Пронь. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2009. 140 с.
25. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648-1918): Підручник / І. А. Хижняк. К.: Персонал, 2009. 224 с.
26. Хрестоматия по истории международных отношений XIX – начала XX в. / Сост. Н.Ю. Васильев. – М.: МГИМО-Университет, 2010. 360 с.
27. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917-1945рр.: Навч. посіб. / Г. М. Цветков. К.: Либідь, 1997. 232 с
28. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.

29. Чекаленко Л.Д. Витоки української дипломатії: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Дипломатична академія України при МЗС України. К.: LAT & K, 2010. 340с.

Допоміжна література

1. Брайант А. Эпоха рыцарства в Англии. СПб: Евразия, 2002.
2. Братанич Борис Володимирович, Романенко Михайло Ілліч. Історія рідного краю. Дніпропетровщина: Прадавнина та середньовіччя: Регіональний підруч. для 7 кл. загальноосвіт. шк. — Д. : Дніпрокнига, 2005. — 368с.
3. Буриан Александр Дмитриевич. Международные отношения, внешняя политика и дипломатия: курс лекций / Институт истории, государства и права АН Молдовы ; Европейский ун-т Молдовы ; Ассоциация международного права Республики Молдова. — Изд. 3-е, перераб. и доп. — Кишинев : СЕР USM, 2008. — 288с.
4. Васильев Л.С. История Востока. — М., 1994.
5. Володин Борис Федорович. Всемирная история библиотек. — Изд. 2-е, доп. — СПб. : Профессия, 2004. — 432с.
6. Воскресенский Алексей Дмитриевич. Политические системы и модели демократии на Востоке: учеб. пособие для студ., обучающихся по спец. и направлениям "Международные отношения" и "Регионоведение". — М. : Аспект Пресс, 2007. — 189с.
7. Всемирная история. Хрестоматия: Сборник документов, материалов и метод. рекомендаций / И.М. Бирюлев (сост.). — Запорожье : Просвіта, 2002. — 132с.
8. Всемирная история: Век железа. Древнейшие цивилизации Востока / И.А. Алябьева (ред.кол.). — М.; Минск : АСТ, 2000. — 760с.
9. Всемирная история: Римская империя. Раннее средневековье. Крестовые походы. — М. : Издательство АСТ, 2002. — 496с.
10. Всемирная история: Учебник для студ. вузов / Георгий Борисович Поляк (ред.), Анна Николаевна Маркова (ред.). — М. : Культура и спорт, 1997. — 496с.
11. Всемирная история: Учебник для студ. вузов / Георгий Борисович Поляк (ред.), Анна Николаевна Маркова (ред.). — М. : ЮНИТИ, 2000. — 496с.
12. Всемирная история: Энциклопедия / В.М. Макаревич (общ.ред.). — М. : Большая Российская энциклопедия, 2003. — 671с.
13. Вуд Джон, Серре Жак. Дипломатический церемониал и протокол / Ю.П. Клюкин (пер.с англ.). — 2.изд. — М. : Международные отношения, 2003. — 416с.
14. Гай Светоний Транквилл. Жизнь двенадцати цезарей. — М., 1964.
15. Гай Юлий Цезарь. Записки о Галльской войне. Гай Саллюстий Крисп. Сочинения. — М., Ладомир, 2001.
16. Гайдуков Л., Копійка В., Крушинський В. Всесвітня історія. — К., 2000.
17. Гарро А. Людовик Святой и его королевство. СПб: Евразия, 2002.

- 18.Геродот. История. Пер. Г.А. Стратановского. - Л., 1972.
- 19.Григулевич И.Р. Инквизиция. М: Политздат, 1985.
- 20.Гроций Г. О праве войны и мира. – М., 1956.
- 21.Губарев Виктор Кимович. Всемирная история: Справочник школьника и студента. — Донецк : ООО ПКФ "БАО", 2004. — 544с.
- 22.Губарев Виктор Кимович. Всемирная история: Справочник школьника и студента. — Донецк : ООО ПКФ "БАО", 2006. — 544с.
- 23.Дебидур А. Дипломатическая история Европы. – Ростов-на-Дону, 1995.
- 24.Дергачев Владимир Александрович, Вардомский Леонид Борисович. Регионоведение: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по спец. 350300 "Регионоведение", 350200 "Международные отношения". — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. — 463с.
- 25.Дудка Раїса Анатоліївна, Лейберов Олексій Олегович. Історія стародавнього світу: курс лекцій / Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. — Ніжин : Вид-во НДУ, 2009. — 348с.
- 26.Дюби Ж. Средние века. (987-1460): от Гуго Капета до Жанны д'Арк. М.: Международные отношения, 2000.
- 27.Дюпюи Эрнест Р, Дюпюи Тревор Н. Всемирная история войн / А.Д. Балабуха (ред.), С.И. Фомченко (пер.), С.И. Гузман (пер.). — СПб. : Полигон, 1997. — (Харперская энциклопедия военной истории с коммент. изд-ва "Полигон" = Harper Encyclopedia of MILITARY HISTORY). Кн. 1 : 3500 год до Р.Х. - 1400 год от Р.Х. — СПб. : Полигон — 937с.
- 28.Егер О. Средние века. СПб: Спец. лит, 1997.
- 29.Жюлиа Дидье. Философский словарь / Н.В. Андреева (пер.на рус.яз.). — М. : Международные отношения, 2000. — 539с.
- 30.Заборов М.А. Крестоносцы на Востоке. М: Наука, 1980.
- 31.Зінченко Арсен Леонідович. Історія дипломатії від давнини до нового часу: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спец. міжнар. відносин та історії. — К. : РВЦ "Проза", 2005. — 560с.
- 32.Зінченко Арсен Леонідович. Історія дипломатії від давнини до нового часу: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спец. міжнар. відносин та історії. — К. : РВЦ "Проза", 2005. — 560с.
- 33.Зінченко Арсен Леонідович. Історія дипломатії від давнини до початку нового часу: Навч. посібник. — Вінниця : Нова книга, 2002. — 564с.
- 34.Зінченко Арсен Леонідович. Історія дипломатії від давнини до початку нового часу: Навч. посібник. — Вінниця : Нова книга, 2002. — 564с.
- 35.История внешней политики России.- В 2-х кн. - М.:1997.
- 36.История дипломатии / В.П. Потемкин (ред.), С.В. Бахрушин (сост.). — М., 1941. — 566с.
- 37.История дипломатии.- В.5т. - М., 1941-1979. (1-3 тт. в двух изданиях), т.1.
- 38.История дипломатии: Сборник / А. Лактионов (сост.). — М. : АСТ; АСТ Москва, 2006. — 943с.
- 39.История Европы. – М., 1992.

40. Історія дипломатії: Тести з дисципліни для студ. спец. 6.030403 "Міжнародні економічні відносини" / Укоопспілка; Львівська комерційна академія / О.Є. Шайда (уклад.). — Л. : Видавництво Львівської комерційної академії, 2003. — 39с.
41. Історія стародавнього світу в літературних творах: Хрестоматія / Катерина Іванівна Криlach (упоряд.). — К. : Перун, 1998. — 398с.
42. Історія стародавнього світу: Навч. посібник. / Ігор Якович Щупак (авт.-упоряд.) — Запоріжжя : Прем'єр, 2004. — 304с.
43. Історія Стародавнього Сходу: методичні рекомендації до практичних занять / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича / Сергій Володимирович... Пивоваров (уклад.). — Чернівці : Рута, 2008. — 72с.
44. Історія Стародавньої Греції та Риму: Навч. прогр. для спец. "Історія і правознавство" / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя / Раїса Анатоліївна Дудка (уклад.). — Ніжин : Видавництво НДПУ ім. М.Гоголя, 2004. — 31с.
45. Каутилья. Артхашастра. — М., 1995.
46. Кесслер У. Ричард І Львиное Сердце. Харьков: Фолио; Ростов н/Д: Феникс, 1997.
47. Киндер Герман, Хильгеман Вернер. Всемирная история / Харальд Букор (графическое оформ.и ил.), Рут Букор (графическое оформ.и ил.). — М. : Рыбари, 2003. — 638 с.
48. Киссинджер Г. Дипломатия. - М., 1997.
49. Колісніченко Анатолій Іванович. Історія держави і політико-правових вчень Стародавньої Греції та Риму: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти, що навч. за напрямом політологія та правознавство / Миколаївський держ. гуманітарний ун-т ім. Петра Могили. — Миколаїв : Видавництво МФ НаУКМА, 2002. — 274с.
50. Конрад Н.И. Древняя история Японии. — М., 1974.
51. Контамин Ф. Война в Средние века. М.: Ювента, 2001.
52. Корсунский А.Р., Гюнтер Р. Упадок и гибель Западной Римской империи и возникновение германских королевств. М.: МГУ, 1984.
53. Красняк Ольга Александровна. Всемирная история: [единое представление о закономерностях ист. развития стран Запада и Востока с древнейших времен до наших дней]:[учеб. пособие] — М. : URSS. ЛКИ, 2008. — 277с.
54. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: Курс лекції. — К. : Либідь, 1996. — 480с.
55. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: підруч. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. — Вид. 4-е, стереот. — К. : Либідь, 2009. — 592с.
56. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: Підруч. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. — 2.вид., стер. — К. : Либідь, 2002. — 590с.

57. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: Підруч. для студ. іст. спец. вищих закл. освіти — К. : Либідь, 2000. — 592с.
58. Крижанівський Олег Прокопович. Історія Стародавнього Сходу: Підручник для студ. іст. спец. вищих навч. закл. — 3. вид., стер. — К. : Либідь, 2006. — 592с.
59. Крижановська Оксана Олегівна, Крижановський Олег Прокопович. Історія середніх віків. Вступ до історії західноєвропейського Середньовіччя: Курс лекцій: Навч. посібник для студ. гуманіт. спец. вищих навч. закл. — 2. вид., стер. — К. : Либідь, 2006. — 368с.
60. Лависс Э., Рамбо А. Эпоха крестовых походов. Смоленск: Русич, 2001.
61. Ладиченко Тетяна В'ячеславівна, Камбалова Яніна Миколаївна, Теремецька Тетяна Вікторівна, Муценко Микола Прокопович. Історія стародавнього світу. Найдавніша історія України (Інтегрований курс): Робочий зошит. — К. : Аконіт, 2006. — 128с.
62. Лапин Генрих Эрнестович. Консульская служба: Учеб. пособие / Дипломатическая академия МИД России. Кафедра дипломатической и консульской службы. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Международные отношения, 2005. — 238с.
63. Ле Гофф Ж. Людовик IX Святой. М.: Ладомир, 2001.
64. Лебедева Марина Михайловна. Мировая политика: Учебник для студ. вузов, обуч. по направлениям подготовки и спец. "Регионоведение" и "Международные отношения". — М. : Аспект Пресс, 2003. — 351с.
65. Лебек С. Происхождение франков. V-IX века. М.: Скарabei, 1993. Т.1.
66. Левандовский А.П. Карл Великий. Через империю к Европе. М: Соратник, 1995.
67. Лозинский С.Г. История папства. М.: Политздат, 1986.
68. Лот Ф. Последние Каролинги. СПб: Евразия, 2001.
69. Лурье Феликс Моисеевич. Всемирная история в таблицах. Европа. — СПб. : Панорама TV (ЗАО "Медиа Пресс"), 2005. — 189с.
70. Малій Ольга Володимирівна. Історія стародавнього світу. Життя людей у первісні часи. Історія Стародавнього Сходу: Робочий зошит. — К. : Абрис, 2000. — 79с.
71. Малій Ольга Володимирівна. Історія Стародавнього Світу: Робочий зошит. — Львів : Кальварія.- Ч. 2 : Стародавня Греція. Стародавній Рим. — Львів : Кальварія, 1997 — 95с.
72. Малій Ольга Володимирівна. Історія Стародавнього Світу: Робочий зошит. / Ч. 3 : Стародавній Рим. — Львів : Кальварія, 1996 — 63с.
73. Малій Ольга Володимирівна. Історія Стародавнього Світу: Робочий зошит. / Ч. 1 : Життя людей у первісні часи. Історія Стародавнього Сходу. — Львів : Кальварія, 1997 — 79с.
74. Межгосударственные отношения и дипломатия на Древнем Востоке. — М., 1987.
75. Международные отношения: социологические подходы / П.А. Цыганков (ред.). — М. : Гардарика, 1998. — 352с.

76. Мельвиль М. История ордена тамплиеров. СПб: Евразия, 1999.
77. Мельник Микола Миколайович. Візантія і кочівники Північного Причорномор'я X-XI ст.: історіографія проблеми: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка — Л., 2007. — 18с.
78. Мельник Микола Миколайович. Візантія і кочівники Північного Причорномор'я X-XI ст.: історіографія проблеми: Дис... канд. іст. наук: 07.00.06 / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка — Л., 2006. — 364арк.
79. Методичні матеріали з курсу "Історія Стародавнього світу": Для студ. історико-правознавчого фак. / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя / Раїса Анатоліївна Дудка (уклад.), Олексій Олегович Лейберов (уклад.). — Ніжин, 2004. — 22 с.
80. Милюха Георгий Владимирович, Резников Валерий Владимирович, Чумакова Анна Сергеевна. Международные отношения и мировая политика: учеб. пособие для студ. спец. "Междунар. экон. отношения" / Харьковский национальный ун-т им. В.Н.Каразняка. Факультет международных отношений и туристического бизнеса. — Х. : Этнограф, 2009. — 120с.
81. Мировая политика и международные отношения: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. (направлению подготовки) ВПО 030201 (020200) и 0302 (520900) "Политология" / С.А. Ланцов (ред.), В.А. Ачкасов (ред.). — СПб. ; М. ; Нижний Новгород ; Воронеж ; Ростов н/Д ; Екатеринбург ; Самара ; Новосибирск ; К. ; Х. ; Минск : Питер, 2007. — 443 с.
82. Мировая политика и международные отношения: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. (направлению подготовки) ВПО 03201 (020200) и 030200 (520900) "Политология" / С.А. Ланцов (ред.), В.А. Ачкасов (ред.). — М. ; СПб. ; Нижний Новгород ; Воронеж ; Ростов н/Д ; Екатеринбург ; Самара ; Новосибирск ; К. ; Х. ; Минск : Питер, 2008. — 443 с.
83. Мировая политика и международные отношения: учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по спец. (направлению подгот.) ВПО 030201 (020200) и 030200 (520900) "Политология" / С.А. Ланцов (ред.), В.А. Ачкасов (ред.) — СПб.; М.; Нижний Новгород; Воронеж : Питер, 2007. — 443с.
84. Мишо Г. История крестовых походов. М.: Алетейа, 1999.
85. Мончинська Магдалена. Велике переселення народів: історія неспокійної епохи IV та V століть / Міжнародний благодійний фонд "Україна 3000" ; Український центр розвитку музейної справи. — К. : Софія-А, 2009. — 400с.
86. Мороз П. В, Чубукова Т. О Історія стародавнього світу. — К. : Фенікс, 2001. — 312с.
87. Мороз Петро Володимирович. Історія стародавнього світу. — К. : Педагогічна думка, 2007. — 335с.

88. Мухаев Рашид Тазитдинович. Теория политики: Учебник для студ. вузов, обуч. по гуманит.-социальным дисциплинам (020000) и спец. "Международные отношения" (350200) — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. — 623с.
89. Никольсон Г. Дипломатическое искусство: Четыре лекции по истории дипломатии. - М., 1962.
90. Оксфордская иллюстрированная энциклопедия: В 9 т. / Гарри Джадж (ред.) — М. : Издательский Дом "Инфра-М", 1999. Т. 3 : Всемирная история. С древнейших времен и до 1800 года. — М. : Издательский Дом "Инфра-М", 1999 — 400с.
91. Ольденбург З. Костер Монсегюра. История альбигойских крестовых походов. СПб: Алетея, 2001.
92. Пако М. Фридрих Барбаросса. Ростов н/Д: Феникс, 1998.
93. Перну Р. Крестоносцы. СПб: Евразия, 2001.
94. Перруа Э. Столетняя война. СПб: Евразия, 2002.
95. Попов Виктор Иванович. Современная дипломатия: теория и практика. Дипломатия - наука и искусство: курс лекций. — Изд. 2-е, доп. — М. : Международные отношения, 2006. — 575с.
96. Програма навчальної дисципліни "Історія дипломатії" / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого / Вячеслав Олександрович Ріяка (уклад.), Володимир Сергійович Семенов (уклад.). — Х. : Національна юридична академія України, 2002. — 8с.
97. Ришар Ж. Латино-Иерусалимское королевство. СПб: Евразия, 2002.
98. Романюк Наталія Іванівна. Історія дипломатії: (Програма курсу і плани семінарських занять для студ. ф-ту міжнародних відносин) / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. Факультет міжнародних відносин. — Луцьк : Редакційно-видавничий відділ "Вежа" Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. — 30с.
99. Савельев Олександр Миколайович. Історія Стародавнього світу від виникнення людини до IV століття. Бліц - контроль знань. — Т. : Навчальна книга-Богдан, 2008. — 144с.
100. Скочков Влад Валентинович. Всемирная история тайных обществ, организаций, тайн выдающихся событий и личностей человечества всех времен: История глазами Влада Скочкова:Скрываемая действительность. — Д. : Пороги, 2004. — 440с.
101. Славянская мифология: Энциклопедический словарь: А - Я / РАН; Институт славяноведения / Светлана Михайловна Толстая (отв.ред.). — 2.изд., испр. и доп. — М. : Международные отношения, 2002. — 509с.
102. Стегний П.В. Разделы Польши и дипломатия Екатерины II. 1772. 1793. 1795М.: Межд. отношения, 2002.
103. Стриннгольм А. Походы викингов. М.: ООО "Изд-во АСТ", 2002.
104. Сунь-Цзы, У-Цзы Трактаты о военном искусстве. — М., 2002.
105. Сыма Цянь. Исторические записки. — М., 1972.
106. Тацит. Анналы. Собр. соч. Л., 1970, т. 1-2.

107. Темиров Юрий Тешабаевич, Шикова Людмила Васильевна. Всемирная история: Основные сведения школьного курса: Даты, события, комментарии. — Донецк : БАО, 1998. — 96с
108. Теория и история международных отношений: Метод. указания / Одесская гос. юридическая академия / М.А. Баймуратов (сост.). — О. : АО БАХВА, 1998. — 23с.
109. Теория международных отношений: Хрестоматия: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по спец. и направлениям "Международные отношения" и "Регионоведение" / П.А. Цыганков (науч.ред.). — М. : Гардарики, 2002. — 399с.
110. Теплицкий Юрий Михайлович. Всемирная история и проблемы выживания человечества в III тысячелетии / Восточноукраинский гос. ун-т. — Луганск, 1996. — 107с.
111. Треvelyan Дж. М. История Англии от Чосера до королевы Виктории. Смоленск: Русич, 2001.
112. Фрай Пантагенет Сомерсет. Всемирная история. — М. : СЛОВО/SLOVO, 1999. — 384с.
113. Цаплин Михаил Николаевич. Всемирная история цивилизаций. Хронологические таблицы. Древний мир. Европа. Россия. — Ростов н/Д. : Феникс, 2006. — 784с.
114. Цыганков Павел Афанасьевич. Теория международных отношений: учебник для студ. вузов, обуч. по направлениям подгот. и спец. "Международные отношения", "Регионоведение" и "Связи с общественностью" — Изд. 2-е, испр. и доп. — М. : Гардарики, 2007. — 557с.
115. Чанышев А. А. История политических учений. Классическая западная традиция (античность- первая четверть XIX в.) / Московский гос. ин-т международных отношений (Университет). — М. : Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2000. — 480с.
116. Чанышев Александр Арсеньевич. История политических учений: Учебник / Московский гос. ин-т международных отношений (ун-т) Министерства иностранных дел РФ. — М. : Проспект, 2005. — 591с.
117. Черняк Е.Б. Вековые конфликты. М: Международные отношения, 1988.
118. Черчилль У. Рождение Британии. Смоленск: Русич, 2002.
119. Чубукова Тетяна Олександрівна, Мороз Петро Володимирович. Історія стародавнього світу: Зошит для тематичного оцінювання. — Х. : Скорпион, 2001. — 160с.
120. Шалагінова Олександра Іллівна, Шалагінов Борис Борисович. Історія стародавнього світу. — К. : Зодіак-Еко, 2003. — 255с.
121. Шалагінова Олександра Іллівна, Шалагінов Борис Борисович. Історія стародавнього світу. — К. : Зодіак-ЕКО, 2006. — 288с.
122. Шульга Світлана Анатоліївна. Історія Стародавньої Греції та Риму: тестові завдання та метод. рек. для студ. іст. ф-ту / Волинський національний ун-т ім. Лесі Українки. Історичний факультет — Луцьк : Вежа, 2008. — 84с.

123. Щупак Ігор Якович. Історія стародавнього світу: Збірник тестів, питань і завдань. — Запоріжжя : Прем'єр, 2001. — 111с.
124. Ясперс Карл. Всемирная история философии. Введение / К.В. Лощевский (пер.). — СПб. : Наука, 2000. — 272с.
125. Arms T. S. Encyclopedia of the Cold War. — New York, 1994.
126. Arnold G. Wars in the Third World since 1945. — London, 1991.
127. Brzezinski Z. Spadek po zimnej wojnie. — Warszawa, 1993.
128. Carlsnaes W., Smith S. European Foreign Policy. — London, 1994.
129. Dubabin J.-P. D. The Cold War. The Great Power and their Allies. — London – New York, 1996.
130. Gaddis J. L. We Now Know. Rethinking Cold War. — Oxford, 1997.
131. Gaddis J. L. The Long Peace. Inquiries into the History of the Cold War. — New York, 1987.
132. Hyland W. G. The Cold War. Fifty Years of Conflict. — New York, 1991.
133. Hide-Price A. European Security beyond the Cold War. — London, 1991.
134. Kissinger H. Diplomacy. — New York, 1994.
135. Kukulka J. Historia wspolczesna stosunkow miedzynarodowych. 1945-1996. — Warszawa, 1997.
136. Oberdorfer D. The Turn. From Cold War to a New Era. — New York, 1991.
137. Simon T. Eastern Europe in the Postwar World. — New York, 1991.
138. The North Atlantic Treaty Organization. Facts and Figures. — Brussels, 1989.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Асоціації держав Південно-Східної Азії [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.aseansec.org>.
2. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.echr.coe.int/echr/>.
3. Офіційний сайт Європейського Союзу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://europa.eu/>.
4. Офіційний сайт Європейської поліцейської агенції (Європол) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.europol.europa.eu/>.
5. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.imf.org/external/index.htm>.
6. Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.icc-cpi.int>.
7. Офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.icj-cij.org/homepage/ru/>.
8. Офіційний сайт Міжнародного Трибуналу з морського права [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.itlos.org/>.

9. Офіційний сайт Міжнародної морської організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imo.org/Pages/home.aspx>.
10. Офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interpol.int/>.
11. Офіційний сайт Північноатлантичного альянсу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm>.
12. Офіційний сайт Організації американських держав [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oas.org/en/default.asp>.
13. Офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osce.org/>.
14. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/ru/>.
15. Офіційний сайт Ради Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hub.coe.int/>.
16. Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wto.org/>.
17. Офіційний сайт Дитячого фонду ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unicef.org/>.
18. Офіційний сайт Міжнародного Комітету Червоного Хреста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icrc.org/eng/>.
19. Офіційний сайт ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.un.org/ru/index.html>.
20. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
21. Електронна бібліотека TWIRPX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/>.
22. Міжнародна цифрова бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wdl.org/ru/>.
23. Європіана [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.europeana.eu/portal/ru>
24. Електронна бібліотека Гумер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gumer.info/>.
25. The Questia Online Library [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.questia.com/>.
26. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nplu.org/>.
27. Національна юридична бібліотека (НЮБ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=27&Itemid=394
28. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/>.
29. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>.

30. Портал Funag [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.funag.gov.br/loja/>.
31. MYBRARY [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mybrary.ru/>
32. Google Scholar (Академія Google) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://scholar.google.com.ua/>.
33. WorldWideScience [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://worldwidescience.org/indextext>.
34. Віртуальна бібліографічна довідка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://chl.kiev.ua/cgi-bin/sp/index.php>.
35. BASE (Bielefeld Academic Search Engine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.base-search.net/>.
36. SSM (Simple Search Metadata in Open Archives Ukraine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oai.org.ua/>.
37. DOAJ (Directory of Open Access Journals) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doaj.org/>.

Перелік екзаменаційних питань

1. Дипломатія Стародавнього Єгипту
2. Зовнішня політика Вавилону
3. Дипломатія Стародавньої Індії
4. Міжнародні відносини за часів китайських імперій Цінь і Хань.
5. Дипломатія Афіньської держави
6. Міжнародні відносини Стародавньої Спарти
7. Грецька колонізація: причини, напрямки, значення
8. Греко-перські війни та їх наслідки
9. Пелопоннеська війни та піднесення Македонії.
10. Дипломатія Римської імперії
11. Велике переселення народів і падіння Західної Римської імперії.
12. Західна Римська імперія та варварські держави
13. Дипломатія Арабського халіфату
14. Візантія у VII – XI ст.
15. Хрестові походи
16. Зовнішня політика Північно-Східної Русі у XII – XIII
17. Дипломатія Золотої орди
18. Європа у XIV – XV ст.
19. Столітня війна: причини та наслідки
20. Занепад Тевтонського ордену
21. Утворення Московської держави та її зовнішня політика.
22. Вплив Великих географічних відкриттів на міжнародні відносини кінця XV – XVII ст.
23. Вплив Реформації і селянської війни в Німеччині на міжнародні відносини;
24. Нідерландська революція і її вплив на міжнародні відносини;
25. Зовнішня політика Франції у XVI – першій половині XVII ст.
26. Зовнішня політика Росії за часів Івана Грозного та у XVII ст.
27. Зовнішня політика Англії у XVII ст.
28. Тридцятилітня війна в Європі.
29. Зовнішня політика Російської імперії у першій половині XVIII ст.
30. Вплив на міжнародні відносини війни за незалежність у Північній Америці
31. Вплив французької революції на європейські міжнародні відносини;
32. Зовнішня політика часів правління Наполеона Бонапарта
33. Зовнішня політика Російської імперії у другій половині XVIII ст.
34. Зовнішня політика США у першій половині XIX ст. та громадянська війна;

- 35 Вплив на міжнародні відносини революцій 1848 – 1849 рр. у Європі
- 36 Утворення Німецької імперії та зовнішня політика Бісмарка
- 37 Російська імперія у XIX ст.; міжнародні відносини європейських країн XIX ст.
38. Міжнародні відносини наприкінці XIX – на початку XX ст.
- 39 причини Першої світової війни;
- 40 Дипломатія європейських держав на початку XX ст.
- 41 Українське питання у роки Першої світової війни;
- 42 Завершення Першої світової війни та плани устрою повоєнної системи міжнародних відносин.
- 43 Версальська система міжнародних відносин;
- 44 Створення Ліги націй;
- 45 Міжнародні відносини в АТР
- 46 Протиріччя у Європі та спроби їх усунення;
- 47 Міжнародні конференції та пакт Бріанна-Келлога.
- 48 Створення двох воєнних війни
- 49 Перехід фашистських держав до агресивної політики
- 50 Мюнхенські домовленості
- 51 Пакт Ріббентропа – Молотова.
52. Початок Другої світової війни.
5. Міжнародні відносини під час Другої світової війни.
36. Ялтинсько-Потсдамський порядок у системі міжнародних відносин.
37. Зовнішньополітичні настанови Заходу.
38. Зовнішньополітичні настанови СРСР.
39. Мирне врегулювання з колишніми союзниками Німеччини в Європі.
40. Дунайська конференція 1947 року.
41. Японія після Другої світової війни. Сан-Франциська мирна угода 1951 року.
42. Передумови початку «холодної війни».
43. Становлення блокового протистояння.
44. Особливості протистояння Заходу і Сходу у другій половині 50 — на початку 60-х років.
45. Проблеми німецького врегулювання після Потсдамської конференції (1945–1949). Створення двох німецьких держав.
46. Німецьке врегулювання у другій половині 50-х років. «Берлінська криза» 1958–1961 рр.
47. Перша криза деколонізації.
48. Бандунзька конференція країн Азії та Африки.
49. «Третій світ». Становлення руху афро-азійської солідарності.
50. Підтримання миру й міжнародної безпеки в діяльності ООН в умовах «холодної війни».
51. Операція ООН у Конго.
52. ООН і перші кроки у сфері роззброєння.
53. ООН і деколонізація.
54. Розгортання боротьби за права людини.
55. Радянсько-американські відносини на межі 50–60-х років.
56. Основні напрями радянсько-американського співробітництва в роки детанту.
57. «Нова східна політика» ФРН.
58. Співробітництво “від Атлантики до Уралу”.
59. Проблеми європейської безпеки в діяльності ОВД і НАТО.
60. Етапи Наради з безпеки і співробітництва в Європі.
61. Гельсінський процес і проведення Белградської зустрічі представників країн НБСЄ.
62. Проблема скорочення звичайних озброєнь в Європі.
63. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї 1968 року.
64. Договори і угоди про контроль над стратегічними озброєннями 70-х років.
65. Декларація про деколонізацію в ООН. 36. Становлення ідеології і практики Руху неприєднання.
66. Еволюція Руху неприєднання в 60–70-ті роки.
67. Створення осі Північ — Південь. Проблема нового міжнародного

економічного порядку.

68. Миротворча діяльність ООН.

69. Діяльність ООН у галузі прав людини.

70. Стратегія ООН у сфері економічного і соціального розвитку.

71. «План Маршалла» і східноєвропейські країни.

72. «План Шумана». Утворення ЄОВС.

73. Інтеграційні процеси в Західній Європі. Утворення ЄЕС і ЄАВТ.

74. Гуманітарна діяльність ООН.

75. Проблеми реформування ООН.

76. Маастрихтські угоди і створення Європейського Союзу (ЄС).

77. Перехід до спільної зовнішньої політики та політики безпеки (СЗПБ).

78. Амстердамські угоди і їх значення.

79. Проблеми розширення ЄС у 90-ті роки.

80. Косівська проблема у міжнародних відносинах

81. Ізраїльсько-палестинська конфронтація (кінець XX — початок XXI ст.).

82. Ісламський фактор у міжнародних відносинах на початку XXI ст..

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Освітня програма Міжнародні відносини

Семестр 2-й

Форма навчання денна

Рівень вищої освіти – перший(бакалаврський)

Навчальна дисципліна: Історія дипломатії і зовнішньої політики

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №__

1. Дипломатія Стародавнього Єгипту (13 балів)

2. Дипломатія європейських держав на початку XX ст. (13 балів)

3. Діяльність ООН у галузі прав людини (14 балів)

Затверджено на засіданні кафедри

міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

протокол № _____ від “ _____ ” _____ 2020 р.

Завідувач кафедри _____ (Л.В. Новікова)

підпис

Екзаменатор _____ (О. Є. Філатова)

підпис